

Årsmelding 2004 - 2006
Stiftelsen Liberalt Laboratorium

Oslo, 15. august 2006

Innholdsfortegnelse

Introduksjon	3
Styreleders brev	3
Oversikt over Liberal Laboratorys arbeid 15.03.04 – 30.06.06	4
Pågående arbeid og planlagte aktiviteter	6
Medlemmer av Liberal Laboratorys styre og råd	7
Økonomi	8

Introduksjon

Stiftelsen Liberalt Laboratorium (LibLab) ble etablert 15. mars 2004 og er en uavhengig tankesmie som har til formål å fremme prinsipiell politisk debatt og skape engasjement for hvordan Norge styres. Liberalt Laboratorium er spesielt opptatt av å gjøre den solidariske liberalismen kjent og å utforske hva liberale prinsipper kan bety for praktisk politikk.

I vedtektene til Liberalt Laboratorium er målsetningene som følger:

- Å gjøre norsk politikk mer langsiktig og mer verdibasert. Liberalt Laboratorium skal styrke den ideologiske nyskapningen som må til for å gi enkeltmennesker innflytelse over egen livssituasjon gjennom den politiske prosessen.
- Å bygge en visjon for et solidarisk, liberalt samfunn i fremtidens Norge, og styrke politiske krefter som fremmer verdiene i denne visjonen. På grunnlag av verdiene i sosialliberalismen skal Liberalt Laboratorium utvikle politiske løsninger som gjør det mulig for individer å ta ansvar for sine egne liv og samfunnet forøvrig.

Siden denne årsmeldingen er den første rapporten over Liberalt Laboratoriums virksomhet, vil den oppsummere stiftelsens aktiviteter fra opprettelsen og frem til sommeren 2006.

Styreleders brev

Det gir meg stor glede å skrive i Liberalt Laboratoriums første årsberetning – skjønt dette er strengt tatt en toårsberetning. Fra å være en vag idé, et dunkelt behov, har Liberalt Laboratorium i løpet av to år blitt en organisasjon av kjøtt og blod. Fortsatt er vi svært små, og vi har lang vei fremover, men til tross for størrelsen har Liberalt Laboratorium vunnet en sikker plass i den norske offentligheten.

Det første året etter den formelle stiftelsen i mars 2004 gikk med til planlegging og etablering av selve strukturen for tankesmien Liberalt Laboratorium. Først etter at alle registreringer, formaliteter og en nettside var på plass, ble det mulig å arbeide mer konkret med innholdet. Dette førte fram til en lanseringskonferanse i mai 2005, som var Liberalt Laboratoriums første opptreden i den offentlige debatten. Det ble lagt merke til: I løpet av sommeren 2005 ble Liberalt Laboratorium invitert både til debatt i Dagsnytt 18 og til å delta i valgkampblogg i Aftenpostens internettutgave.

I året som fulgte lanseringskonferansen hadde vi flere enkeltarrangementer. Samtidig gikk Liberalt Laboratorium inn i en ny fase hvor vi har fokusert på mer kontinuerlig arbeid enn *ad hoc*-arrangementene som preget den første tiden. Høsten 2005 brukte Liberalt Laboratorium til å legge planer for langsiktige prosjekter og mer solid finansiering. Vi valgte da å legge vekt på tre hovedtemaer, med sikte på å sette sammen en arbeidsgruppe for hvert tema. Den første av disse, om "Islam og det liberale samfunn", fikk tilsagn om pengestøtte fra Fritt Ord rundt årsskiftet 2005-6 og har begynt arbeidet. De to andre – om "En liberal velferdsstat" og "Sosialliberal miljøpolitikk for det 21. århundre" – er på planleggingsstadiet, og vi håper at én eller begge kan få finansiering og komme i arbeid i løpet av 2006-2007.

Når disse tre arbeidsgruppene er etablert, vil Liberalt Laboratorium nærme seg en tredje fase. For øyeblikket er vi i den paradoksale situasjonen at vi har finansiering til å gjennomføre meget gode arrangementer, men ikke nok til at vi unnslipper mye arbeid på frivillig basis, slik det har vært hittil. Vi har dermed en viktig utfordring i å gjøre mest mulig ut av de ressursene vi har, uten å slite ut enkeltpersoner. Over tid ønsker vi derfor et aktivitets- og finansieringsnivå som er høyt nok til at vi kan engasjere liberale tenkere og skribenter på fast basis.

Interessen for Liberalt Laboratoriums arbeid er sterk og utbredt, langt utover den lille kretsen som har drevet Liberalt Laboratorium frem. De fleste som hører om oss, blir gledelig overrasket (selv om vi også er blitt møtt med polemikk, som seg hør og bør). Det er tydelig at det er et behov i Norge for en mer dyptpløyende og visjonær debatt, og at mange synes de politiske partiene ikke lenger klarer å skaffe til veie den politiske tenkningen som trengs. Derfor er jeg optimistisk på Liberalt Laboratoriums vegne.

Vi er imidlertid langt fra det målet vi har satt oss i formålsparagrafen. Liberalt Laboratorium har ikke med sine beskjedne bidrag gjort noen stor forskjell fra eller til i den politiske tenkningen i landet – ennå. I året som kommer ønsker vi å befeste og styrke Liberalt Laboratoriums posisjon i samfunnsdebatten. Jeg håper at jeg i neste årsberetning vil kunne si at Liberalt Laboratorium har bidratt til en merkbar forskjell i debatten – i retning av mer visjonære og mer liberale syn.

Jeg ønsker Liberalt Laboratorium og alle Liberalt Laboratoriums venner et godt arbeidsår!

Martin E. Sandbu
Styreleder, Liberalt Laboratorium

Oversikt over Liberalt Laboratoriums arbeid 15.03.04 – 30.06.06

Etter at Liberalt Laboratorium ble stiftet i mars 2004 var det nødvendig å bruke tid på interne organisatoriske spørsmål. Fra 2005 har Liberalt Laboratorium vært aktiv utad på flere arenaer, blant annet gjennom å arrangere konferanser og debattmøter, produsere artikler og delta i debatter i pressen.

- 28. mai 2005 ble Liberalt Laboratorium lansert i offentligheten med konferansen "Samfunnskontrakten og liberal politikk". Gjennom paneldiskusjoner om kampen mot terrorisme, velferdspolitik og maktfordeling ønsket Liberalt Laboratorium å drøfte hvordan den liberale idétradisjonen kan veilede den praktiske politikken i en situasjon der den tradisjonelle samfunnskontrakten utfordres på flere fronter. Blant innleiderne var Paul Berman fra World Policy Institute i New York og Will Paxton fra Institute for Public Policy Research i London. Rundt 80 personer møtte opp til debatt i Aschehoug forlags lokaler. Konferansen ble arrangert i samarbeid med tidsskriftet Samtiden, som også trykket deler av innleggene.

- 31. august 2005 arrangerte Liberal Laboratory debattmøte på utestedet Blå i Oslo under overskriften "Hvem skal få jobbe og leve i Norge?". Som innledere til samtale om innvandring og liberale prinsipper deltok UDI-direktør Trygve Nordby, professor Helge Hveem, Jon Erik Dølvik fra FAFO og Lars Østby fra SSB.
- Trond Arne Undheim holdt foredrag om "Tankesmier, timing og liberale trender" for Vitenskapsteoretisk Forum ved NTNU den 13. februar 2006.
- 1. juni 2006 inviterte Liberal Laboratory og Aschehoug forlag til debatt om "Markedsfundamentalisme eller effektiv samfunnsorganisering - Hva er og hva bør være markedets rolle i samfunnet?". Utgangspunktet for diskusjonen var Bent Sofus Tranøys bok "Markedets makt over sinnene" som ble utgitt våren 2006. Ifølge Tranøy er markedsfundamentalismen vår tids dominerende ideologi, forkledd som argumenter om effektivitet og valgfrihet. Representanter for tre norske tankesmier (Liberal Laboratory, Stiftelsen Manifest og Civita) møtte hverandre og Tranøy til debatt.

Liberal Laboratorys artikkelserie samler viktige, nye bidrag til prinsipiell liberal tenkning. Forfatterne er enten tilknyttet Liberal Laboratory eller de er forespurt om å bidra med tekster om temaer av spesiell betydning for oss. Flere av artiklene er publisert i norske tidsskrifter. Sommeren 2006 teller artikkelserien fem titler:

- Artikkel 1/2005:
"Tankesmier som trendfenomen" av Trond Arne Undheim. Trykket i *Minerva* 03/2005.
- Artikkel 2/2005:
"Eight Sides of Reality in mid-2005" av Paul Berman. Trykket i *Samtiden* 04/2005.
- Artikkel 2b/2005:
"Når fred ei er det beste" av Martin E. Sandbu. Trykket i *Samtiden* 04/2005.
- Artikkel 1/2006:
"Liberalisme og religion" av Martin E. Sandbu og Gard Lindseth. Trykket i *Minerva* 02/2006.
- Artikkel 2/2006:
"Om markedets makt over sinnene", med bidrag av Magnus E. Marsdal, Lars Peder Nordbakken, Martin E. Sandbu og Bent Sofus Tranøy.

Liberal Laboratory har i flere sammenhenger deltatt i **debatter i pressen**.

- Gard Lindseth og Martin E. Sandbus avisinnlegg om Liberal Laboratory, tankesmier og behovet for ideologisk debatt ("Ideologiernes nødvendighet", Dagbladet 30.05.2005) var startskuddet for et ordskifte om fenomenet tankesmier sommeren 2005. Etter motinnlegg fra både høyre- og venstresiden i norsk politikk svarte Liberal Laboratory med replikkene "LibLab: ny og nyttig" (Lindseth og Sandbu, Dagbladet

10.06.2005) og "Ord og handling" (Sandbu, Dagbladet 06.07.2005). 5. juli 2005 møtte Martin E. Sandbu Carlo Aall til debatt om tankesmier i radioprogrammet Dagsnytt Atten.

- Sammen med Stiftelsen Manifest og Civita ble Liberalt Laboratorium invitert til å delta i Aftenpostens valgkampblogg i ukene før Stortingsvalget i 2005. Mellom 15. august og 6. september 2005 postet Katja Hydle, Gard Lindseth og Martin E. Sandbu 12 innlegg om valgfrihet, innvandring, klimapolitikk og mer på Aftenpostens nettsider.
- Kjersti M. Høgestøl og Martin E. Sandbu svarte i desember 2005 på et innlegg i Aftenposten av Fremskrittspartiets Carl I. Hagen og Siv Jensen. Debatten stod om forholdet mellom islam og vestlige verdier, og Liberalt Laboratoriums to innlegg stod på trykk 6. og 28. desember 2005. Debatten hadde referanser til den amerikanske forfatteren Paul Berman, som tidligere hadde deltatt på Liberalt Laboratoriums lanseringskonferanse.
- 3. februar 2006 skrev Liberalt Laboratoriums Bjørn Brunstad om "Dypøkologisk forvirring" i Morgenbladet. Innlegget inngikk i en debatt om dypøkologi i Morgenbladets spalter i januar og februar 2006.
- Kjersti M. Høgestøl og Martin E. Sandbu tok del i ordsiftet i etterkant av publiseringen av Muhammed-karikaturene vinteren 2006 med innlegget "Det handler om avmakt" (Aftenposten 13. februar 2006).

Pågående arbeid og planlagte aktiviteter

Siden 2005 har Liberalt Laboratorium arbeidet for å skaffe finansiering til tre prosjekter som vil være retningsgivende for mye av virksomheten i tiden fremover:

Vinteren 2006 mottok Liberalt Laboratorium et bidrag på kr. 250 000,- fra Institusjonen Fritt Ord til prosjektet **Islam og det liberale samfunn**. En bredt sammensatt arbeidsgruppe ledet av Martin E. Sandbu har i 2006 arbeidet med å analysere spenningen mellom islamisme og den vestlige verden, identifisere utfordringer og formulere løsninger fra et liberalt ståsted. Medlemmene består av norske muslimer og ikke-muslimer i alderen 25 til 40 år.

Les hele prosjektbeskrivelsen på http://www.liblab.no/doc/LibLab_Islam.pdf

Arbeidsgruppen om **En liberal velferdsstat** er ennå ikke satt sammen, men det konseptuelle forarbeidet er godt i gang. Formålet med prosjektet er å vurdere hvilken helhetlig velferds- og økonomisk politikk som konkret kan følge av liberale grunnprinsipper om enkeltmenneskets frihet, statens oppgaver, og den mellommenneskelige solidaritet.

Les hele prosjektbeskrivelsen på http://www.liblab.no/doc/LibLab_Velferd.pdf

Liberalt Laboratoriums arbeidsgruppe om en **Sosialliberal miljøpolitikk for det 21. århundre** ledes av Bjørn Brunstad, som også er medlem av Liberalt Laboratoriums råd.

Arbeidsgruppen vil se nærmere på hva en liberal forståelse av bærekraftighet vil innebære, hvilke forståelser av miljøpolitikken som er rådende i Norge i dag og hvilke praktiske grep som kan bevege samfunnet mot liberal bærekraftighet. En kjernegruppe for prosjektet ble etablert vinteren 2006 og er i ferd med å legge planer for det videre arbeidet. Det forventes at arbeidet vil materialisere seg i konkrete prosjekter og aktiviteter høsten 2006.

Les hele prosjektbeskrivelsen på http://www.liblab.no/doc/LibLab_Miljo.pdf

Som følge av økende aktivitetsnivå, har Liberal Laboratory fra og med sommeren 2006 leid inn konsulenthjelp fra Erlend Rogne. Rogne skal bistå Liberal Laboratory i det praktiske og administrative arbeidet.

Arbeidet med å videreutvikle nettstedet www.liblab.no og nyhetsbrevtjenesten fortsetter.

Medlemmer av Liberal Laboratorys styre og råd

Medlemmer av Liberal Laboratorys styre:

Martin E. Sandbu (styreleder)

Foreleser i forretningsetikk og forsker innen økonomisk utvikling, politisk filosofi og preferanser for rettfærdige fordelinger

Gard Lindseth (nestleder)

Rådgiver i internasjonale spørsmål, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

Espen R. Henriksen

Postdoktorstipendiat ved Økonomisk Institutt, Universitetet i Oslo

Kjersti M. Høgestøl

Management trainee i forretningsutvikling, Schibsted-konsernet. Tidligere politisk rådgiver for justisminister Odd Einar Dørum

Katja Hydle

Forsker, SINTEF Teknologi og samfunn og doktorgradsstipendiat, BI

Ole Jacob Sending

Seniorforsker, Norsk Utenrikspolitisk Institutt

Julie Wedege

Rådgiver, Olje- og Energidepartementet

Medlemmer av Liberalt Laboratoriums råd:

Bjørn Brunstad
Forsker og rådgiver, ECON

Sigvart Voss Eriksen
Chief Marketing Officer, Telenor Pakistan

Andreas Føllesdal
Professor, Senter for menneskerettigheter, Universitetet i Oslo

Thomas Boe Hornburg
Organisasjonsdirektør, Schibsted

Hilde W. Nagell
Sekretariatsleder, Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)

Bent Sofus Tranøy
Postdoktorstipendiat, TIK, Universitetet i Oslo

Trond Arne Undheim
Rådgiver, EU-kommisjonen

Økonomi

Liberalt Laboratorium har siden stiftelsen operert med svært begrensede midler og med vekt på frivillig arbeidsinnsats fra styre- og rådsmedlemmer. Som et ledd i konsolideringen og videreutviklingen av virksomheten vil Liberalt Laboratorium fortsette arbeidet med å søke økonomisk støtte hos eksterne bidragsytere. Liberalt Laboratorium vil legge vekt på åpenhet og mulighet for innsyn i bidragene til virksomheten.

I løpet av regnskapsåret 2005 mottok Liberalt Laboratorium støtte fra Institusjonen Fritt Ord (kr.50.000,-), British Council (kr.6000,-) og Akershus Venstre (kr.500,-), alt i forbindelse med lanseringskonferansen "Samfunnskontrakten og liberal politikk" som ble arrangert i samarbeid med tidsskriftet Samtiden. Et lite overskudd fra 2005 ble stilt disponibelt for virksomheten i 2006.